

## СПІЛКА РУДИХ

Одного дня восени торік я завітав до свого друга, містера Шерлока Голмса. Побачивши, що він поглинений розмовою з кремезним, уже немолодим джентльменом із вогняно-рудим волоссям, я хотів перепросити за невчасне вторгнення і піти. Однак Голмс буквально затягнув мене до кімнати й зачинив за мною двері.

— Ви обрали вдалий час для свого візиту, мій шановний Ватсоне, — вигукнув він щиро.

— Мені здалося, що ви зайняті справою.

— Звісно, саме так і є.

— То я міг би зачекати в сусідній кімнаті.

— Ні-ні, у жодному разі. Містере Вільсон, цей джентльмен був партнером і помічником у багатьох моїх найуспішніших справах, і я не сумніваюся, що він буде дуже корисним і у вашій справі також.

Огрядний джентльмен трохи підвівся зі стільця і кивнув на знак вітання, кинувши на мене короткий погляд своїх маленьких заплилих жиром очей.

— Сідайте біля нас на диван, — сказав Голмс, повернувшись до свого крісла і склавши докупи кінчики пальців обох рук, як він полюбляв це робити, коли розмірковував над якоюсь справою.

— Я знаю, мій любий Ватсоне, що ви поділяєте мою любов до всього химерного, усього того, що виходить за звичні межі нудної банальної рутини

повсякденного життя. Це видно з вашого ентузіазму, який спонукав вас до написання ваших нотаток, і дозвольте зауважити, з вашого намагання часом прикрасити, як ви це полюбляєте робити, мої пригоди.

— Але ваші справи й насправді є цікавими понад усе, — запевнив його я.

— Можливо, ви пам'ятаєте, що якимось днями, саме тоді, коли ми займалися доволі простою справою міс Мері Сазерленд, я зауважив, що найдивніші враження і надзвичайні випадки можуть чекати на нас саме в реальному житті, яке може перевершити будь-які витвори нашої фантазії.

— У чому я смію сумніватися.

— Так, докторе, але вам, однак, доведеться рано чи пізно погодитися з моєю думкою, бо інакше я й далі наводитиму вам один факт за іншим, поки розіб'ю всі ваші аргументи і ви визнаєте, що я маю рацію. Містер Джабез Вільсон потішив мене сьогодні, завітавши з історією, яка мені видається найнезвичайнішою з тих, що випадало чути останнім часом. Я вам уже колись казав, що, на мою думку, найдивніші та найунікальніші речі часто бувають пов'язані не з великими, а з дрібними злочинами, а часом і з такими випадками, коли можна сумніватися, чи дійсно йдеться про злочин. Із того, що я наразі почув, важко поки що зрозуміти, чи маємо ми тут справу із якимось злочином, але цей випадок, безумовно, є одним із найунікальніших. Містере Вільсон, будьте так ласкаві, розпочніть вашу розповідь знову від початку. Я прошу вас про це не лише заради мого друга, доктора Ватсона, а й тому, що особливий характер вашої історії викликає в мене бажання дізнатися з ваших уст усі її

можливі деталі. Зазвичай, коли я чую про певні події, то можу порівнювати їх із тисячами інших подібних випадків, які зринають у мене в пам'яті. Проте, змушений визнати, що в цій справі всі викладені вами факти, як на мій погляд, просто унікальні.

Огрядний клієнт гордо випнув груди і витягнув із внутрішньої кишені пальта брудну пожмакану газету. Поки він переглядав колонку оголошень, схиливши голову й розрівнявши газету в себе на коліні, я пильно приглядався до цього чоловіка й намагався, за звичаєм мого приятеля, зрозуміти ті натяки, які могли мені надати його одяг і зовнішній вигляд.

Однак мені не вдалося досягти значного успіху. Наш відвідувач мав усі ознаки середньостатистичного британського дрібного підприємця, гладкого, бундючного й неповороткого. На ньому були мішкуваті картаті штани із грубої вовняної тканини, не надто чистий чорний фрак із незастібнутими гудзиками і сірий жилет із масивним мідним ланцюжком під золото, на якому теліпався як прикраса просвердлений квадратик металу. На стільці біля себе він поклав потертий циліндр і линяле коричневе пальто з оксамитовим коміром. Хоч як я придивлявся, нічого особливого в цьому чоловікові не побачив узагалі, окрім його вогняно-рудої чуприни й украй прикрого і невдоволеного виразу обличчя.

Мої старання не оминули меткого ока Шерлока Голмса. Він кивнув головою і посміхнувся, помітивши мій запитальний погляд.

— Окрім тих очевидних фактів, що наш відвідувач якийсь час займався фізичною працею,

нюхає тютюн, є масоном, був у Китаї і останнім часом багато писав, я не можу зробити жодних додаткових висновків.

Містер Джабез Вільсон стрепенувся в своєму кріслі, поглянувши на мого приятеля.

— Звідкіля, дай вам, Боже, щастя, ви про все це дізналися, містере Голмс? — запитав він. — Звідкіля ви, наприклад, знаєте, що я займався фізичною працею? Це така ж правда, як само Євангеліє, бо я таки починав теслею на кораблі.

— Про це мені розповіли ваші руки, шановний сер. Ваша правиця набагато більша за лівицю. Ви багато працювали нею, і ваші м'язи на цій руці розвинені ліпше.

— Ну, а тютюн, а масонство?

— Ну про це здогадатися не надто складно, тим паче, якщо ви, попри суворі правила вашого таємного товариства, заколюєте краватку шпилькою із зображенням дуги і циркуля.

— Ах, звісно, я про це й забув. А писання?

— Про що ж іще можуть свідчити ваші рукави, правий до блиску зачовганий знизу, і лівий з лискучою плямою на лікті, яким ви спиралися на стіл?

— Ну, а Китай?

— Рибку на вашому правому зап'ястку могли витатувати лише в Китаї. Я свого часу робив невеличке дослідження татуювань і навіть дещо написав з цього питання. Такий спосіб зображення риб'ячої луски світлим рожевим кольором притаманний для Китаю. До того ж, коли я бачу, що у вас на ланцюжку висить китайська монета, справа стає ще простішою.

Містер Джабез Вільсон голосно розреготався.

— Отакої! — вимовив він. — Я гадав, що ви про все це дізнались якимось хитромудрим способом, а тепер зрозумів, що нічого складного в цьому немає.

— Я починаю думати, Ватсоне, — зауважив Голмс, — що чиню неправильно, пояснюючи людям, як саме дізнаюся про деякі речі. *Omne ignotum pro magnifico est*<sup>\*</sup>, як вам відомо. Тож моя скромна репутація може зазнати краху через мою відвертість. Чи ви вже знайшли те оголошення, містере Вільсон?

— Так, ось воно, — відповів той, указуючи своїм товстим червоним пальцем на потрібне місце у колонці. — Ось із нього все почалося. Самі прочитайте, сер.

Я взяв у нього газету і прочитав.

ДО СПІЛКИ РУДИХ. Згідно із заповітом покійного Єзекії Гопкінса з Лебанона в Пенсільванії, США, наразі відкрита ще одна вакансія, яка дає право члену Спілки на заробітну плату в розмірі чотирьох фунтів на тиждень за суто умовні послуги. Правом на цю вакансію може скористатися будь-який рудоволосий чоловік, здоровий тілесно і розумово, якому виповнився двадцять один рік. Заяву слід подавати особисто Дункану Россу до офісу Спілки за адресою Попс-корт, 7, Фліт-стріт, у понеділок з одинадцятої години.

— Що воно за дурня? — вигукнув я після того, як двічі прочитав незвичайне оголошення.

\* Усе невідоме уявляється величним (лат.). — Тут і далі — прим. пер.

Голмс гиготів і крутився на стільці, як це з ним часом бувало в піднесеному настрої.

— Не часто на таке натрапиш, еге ж? — сказав він. — А тепер, містере Вільсон, почніть від початку і розкажіть нам усе про себе, про свій дім і про те, куди завело вас це оголошення. Докторе, погляньте на назву газету й дату.

— Це «Ранкова хроніка» від 27 квітня 1890 року. Рівно два місяці тому.

— Гаразд. Прошу вас, розповідайте, містере Вільсон.

— Ну, як я вже говорив вам, містере Шерлок Голмс, — почав Джабез Вільсон, витираючи чоло, — я маю маленький бізнес із надання позик під заставу на Саксен-Кобург-сквер, неподалік від Сіті. Мій бізнес, як я вже сказав, невеличкий, і останніми роками він ледь-ледь давав мені змогу сяк-так прожити. Раніше я міг тримати двох помічників, а зараз маю лише одного, мені і йому було б важко платити за роботу, якби він не погодився працювати за половину зарплатні з тією умовою, що в нього буде можливість навчатися бізнесу.

— Як звуть цього люб'язного юнака? — запитав Шерлок Голмс.

— Вінсент Сполдінг, але юнаком його навряд чи можна назвати. Важко сказати, якого він віку. Годі й бажати більш кмітливого помічника, містере Голмс. Я добре розумію, що він міг би знайти ліпше місце і заробляти вдвічі більше, ніж я можу йому платити. Проте, зрештою, якщо він задоволений, то навіщо я маю вкладати йому в голову подібні думки?

— Дійсно, навіщо? Здається, вам дуже пощастило, що у вас є працівник, який погоджується

працювати за нижчу, ніж він міг би отримувати в іншому місці, зарплату. В наш час таке трапляється не часто. Та я чомусь не зовсім вам вірю, що ваш помічник такий чудовий, як ви оце про нього розповідаєте.

— О, він теж має свою ваду, — погодився містер Вільсон. — Я ніколи не бачив, щоб хтось так захоплювався фотографією. Клацає тою камерою, наче в нього немає важливіших справ, а потім забивається до підвалу, як кролик до нори, і друкує світлини. Це його головний недолік, а загалом він хороший працівник. Йому немає за що докоряти.

— Я гадаю, він і зараз працює у вас?

— Так, сер. Він і ще дівчинка чотирнадцяти років, яка сяк-так готує прості страви та прибирає, оце й усі, хто є в мене в будинку, бо я вдівець, а дітей ніколи не мав. Ми живемо тихо-мирно, сер, усі ми втрьох. Маємо дах над головою і сплачуємо рахунки, оце й усе.

Однак це оголошення порушило наше спокійне життя. Того дня, вісім тижнів тому, Сполдінг, тримаючи в руці ось цю газету, зайшов до нашої контори зі словами:

— Я дякував би Господу, містере Вільсон, якби був рудим.

— А то ж чому? — здивувався я.

— Тому, що от шойно з'явилася ще одна вакансія в Спілці рудих. Той, хто її посяде, матиме непоганий дохід. Я бачу, що цих вакансій вже більше, ніж рудих чоловіків, мабуть довірені особи ламають собі голови, не знаючи, що їм робити з грошми. Якби ж то моє волосся могло змінити колір, то я радо зайняв би місце біля такої чудової годівнички.